

DEMOKRACIJA

Let. X. - Štev. 52

Trst - Gorica 28. decembra 1956

Izhaja vsak petek

OB NOVEM LETU 1957

Zopet je poteklo leto naokrog. Prihodnji teden vstopimo v novo. Smo v tem času kaj pridobili na izkušnjah ali dosegli kaj pomembnega? Kakšna se kaže bodočnost? Taka in podobna vprašanja se postavljajo kar sama. Ni lahko odgovoriti nanje. Misel se niza na misel, se zapleta in prepleta. Naj bi bil odgovor še tako dolg in podoben, še vedno bi se zdel pomanjkljiv. Zato je najbolje, da se zadovoljimo s skromnim ogrođem nekaterih osnovnih ugotovitev.

Začnimo kar pri sebi. Naš položaj narodne manjšine, ki živi v mejah in okviru Italije, je ostal v bistvu prav takšen, kot je bil v začetku leta. Ni izšel niti sleer že napovedani zakon o slovenskih šolah, da o morebitnih drugih zunanjih pravicah, ki so z londonskim sporazumom predvidene za slovensko manjšino na Tržaškem, sploh ne govorimo. Edina pozitivna postavka je zelo olajšana in zato tudi živahni omejni promet med Jugoslavijo in Italijo. Glede vsega ostalega pa moramo ob zaključku leta 1956 in vstopu v leto 1957 samo ponoviti vse želje in zahteve, ki jih nenehno in vztrajno zastopamo in zagovarjamo že vsa po vojna leta. Zadovoljiva rešitev, predvsem pa točna opredelitev položaja, pravic in dolžnosti slovenske narodne manjšine je pogoj za tvorbo in koristno sožitje obeh narodnosti, ki po mešani naseljujeta te kraje. To zahtevajo tudi nadrejene države ne koristi.

Če pogledamo sedaj samo nase, ne moremo mimo dveh upravnih volitev, na Tržaškem in na Gorškem. Tako prve kot druge so pokazale, kako in v koliko se je v zadnjih štirih letih izpremenila politična opredelitev slovenskih ljudi. Tržaške upravne volitve so se vršile v obdobju pomembnega in prisrčnega objemljanja med tifovci in kominformisti. Združeni so dobili v roke upravo vseh okoliških občin, kar pa ni oslabilo pozicij, ki so jih v teh občinah imeli in ohranili slovenski demokratje. Prepričani, da bodo z isto prodornostjo uspehi na Gorškem, so se komunisti vrgli tudi v tamkajšnji volilni boj z vso silo. Toda medtem je zavezništvo Tito-Kremelj že zopet šlo po vodi, madžarski in poljski dogodki so množicam nudili novo priložnost za otopljevanje in stvarno presojo komunizma. In posledice niso izostale. Tudi v tistih dveh občinah, ki so jih dobili, so komunisti zmagali z zelo majhno večino, ene občine, za katero so bili že gotovi, sploh niso dobili, v sami gorški občini pa so tifovci utrpeli poraz, od katerega si ne bodo več pomagali. Prepričani, da bo na Gorškem nakazani razvoj potekal v približno enaki smeri tudi na Tržaškem, smo torej slovenski demokratje s preteklim letom lahko kar zadovoljni, saj nam ono nudi veliko tehničnih argumentov, ki dokazujejo pravilnost našega gledanja in stališča.

Politično življenje Italije je v preteklem letu srečno prebrodilo mimo nekaterih čer, ob katerih bi državni čoln ob manjši zrelosti in spretnosti vodstva lahko utrpel za vse, tudi za nas, težke posledice. Posebej je treba za beležiti pojav socialističnega zedinjevanja, glede katerega so pokazale vse demokratične sile velik smisel za realno ocenjevanje, pa naj gre pri tem za socialne demokrate, ki se ne pustijo izigrati, kakor za bolj izrazito sredinske ali bolj desničarske de-

mokratične stranke, ki so brez izjeme pozdravile združevanje socialističnih sil, v kolikor bodo pri tem podana jamstva za spoštovanje demokratičnih svobod in načel. Prav tako lahko ocenimo kot izrazito pozitivno in dalekovidno stališče Segnigjeve vlade, ki se ni dala zapeljati, da bi po odpravi zadržanj italijanskih komunistov ob priliki

madžarskih dogodkov predlagala ali zagovarjala v parlamentu zakonitev posebnih ukrepov, s katerimi bi nastopili proti komunistom. Ti so že brez tega začeli izgubljati oporo, ki so jo imeli v italijanskem narodu. Tako so vsaj pokazale zadnje upravne volitve v Gornjem Podžirju in tudi na Gorškem, opaža pa se (Nadaljevanje na 2. strani)

Da bi nam bila luč v novem letu svetlejša od sence, želita osem svojim čitateljem, sodelancem in oglaševalcem

UREDNIŠTVO IN UPRAVA DEMOKRACIJE

Izraelci se umikajo s Sinaja

Do sedaj še neurejeno oprasanje čiščenja in bodoče uprave Sueskega prekopa

Sile Združenih narodov so v glavnem že zaustile Port Said ter sledijo umiku Izraelcev s Sinajskega polotoka. Negotova je še ureditev, ki jo bodo sprejeli glede področja Gaze, ki ga Izraelci iz varnostnih razlogov ne nameravajo vrniti Egiptu. Drugo področje, kateremu pripisujejo Izraelci veliko važnost, je Arabski zaliv ob Rdečem morju. Tudi tam se še vedno njihove sile.

Se vedno ni urejeno vprašanje, ki zadeva pogoje, pod katerimi naj bi prišlo do očiščenja Sueskega prekopa, posebno pa sodelovanja anglo-francoskih ladij pri tem delu. Vsekakor morajo pred tem odločitvi iz prekopov mine, ki so vanj položili Egiptanci. Načelnik egiptovske ustanove za Sueski prekop je s svoje strani izjavil, da želi kairska vlada čimprej začeti očiščevalna dela. Sprejela bo tudi udeležbo angleških ladij, pod pogojem, da bodo te ladje razorožene in podrejene poveljstvu Združenih narodov.

Reforma ustanov ni tako nujna, kot je bila izpremenba navad in običajev, je dejal sv. oče. To notranje preosnovno pa lahko izvedemo, samo če upoštevamo pravo bistvo človeka, kakor ga lahko spoznavamo s pobožno ponižnostjo pred božjimi stvarmi. Politika XX. stoletja — je dejal Pij XII. — ne more mimo tega dejstva, kakor tudi ne more mimo tega, da bi vztrajali pri zmotni zahtevi po ločitvi države od vere in imenu nekega laicizma, ki ga stvarnost ni mogla opraviti.

V drugem delu svojega govora je papež opozoril vernike na nevarnost nekaterih škodljivih težej, kot je na primer težnja po sodelovanju z nasprotnikom. S tem je mislil na tako imenovano toplotništvo. Kjer ni skupnega jezika — je dejal sv. oče — je vsak razgovor nemogoč.

Medtem sta prispela v Kairo podtajnik Združenih narodov Alfred Katzin in Hamarskojeldov pomočnik Corvier, da se pogodita s kairsko vlado še o vseh vidnih vprašanjih, katerim se zdaj pridružuje tudi vprašanje bodoče ureditve poslovanja Sueskega prekopa. Egiptovska vlada je namreč sporočila, da se o tem sploh ne namerava več pogajati s Francijo in Veliko Britanijo, kakor tudi ne na osnovi načel, ki so jih preteklega oktobra sprejeli v Združenih narodih. Egiptovska vlada želi urediti susedski spor neposredno z Združenimi narodi in samo z Združenimi narodi, toda na temelju novega položaja in najnovejših dogodkov.

Na Madžarskem so praznovali Božič

Božični prazniki so na Madžarskem, vsaj v Budimpešti, potekali sorazmerno mirno. Po dolgi letih komunistične vla-

davine so ljudje prvič smeli praznovati največji praznik krščanstva. Cerkve so bile prepolne. Sovjetsko poveljstvo je prav za praznike ponovno skrajšalo policijsko uro. Svobodno gibanje je zdaj omejeno samo od 10. ure zvečer do štirih jutraj.

V krogih madžarske prestolnice zatrjujejo, da bo Kadarjeva vlada že do konca tega leta izpolnila svoj program in sestavo. Pravzaprav naj bi bila izpolnitev omejena samo na sestavo vlade, v katero naj bi vključili tudi nekaj zastopnikov drugih strank. V vladi bodo seveda komunisti ohranili trdno večino in ključne položaje. Rabiljo pa nekaj sopotnikov, ki naj Kadarjevi vladi olajšajo prenašanje težke odgovornosti, v kateri se bo znašla zaradi gospodarskih težav, ki so v vsej svoji ostrini šele pred durmi. Pomanjkanje surovin in premoga, ki je za Madžarsko glavni vir energije, bo madžarsko prebivalstvo težko obdružilo tudi pomanjkanje hrane. V neredovni polni jeseni so namreč kmetje zadržali velik del pridelka v svojih rokah in ga se skrivajo, ker niso ne ve, kaj bo. Predvidevajo, da bo ta problem postal zelo pereč že januarja, pravo krizo pa je pričakovati v prvih pomladanskih mesecih.

Predvsem primanjkuje za industrijo visoko kakovostni premog, ki ga lahko dobavljajo samo zahodni svet.

Svoboda in protirevolucija

Odprto novoletno pismo sovjetskemu zunanjemu ministru

Komunisti si prisvajajo pravico, da lahko zaigrajo revolucije kjerkoli in da branite revolucionarne pridobitve nasproti protirevoluciji. Te pravice niste iznesli vi komunisti. Sto let pred boljševiško osvojitvijo oblasti v Rusiji jo je razglasil Abraham Lincoln, predsednik Združenih držav, z naslednjimi besedami:

»Če je ljudstvo s svojo vladavino nezadovoljno, se lahko poslužijo ustavne pravice, da vladavino zamenja ali pa se lahko poslužijo svoje revolucionarne pravice in vladajo prekucne.«

Drugi American, Tomaž Jefferson, je takrat napisal:

»Drevo svobode je potrebno od časa do časa zalivati s krvjo domoljubov in tiranov.«

To je bilo jasno in iskreno povedano. Ta pravica je torej starejša od Sovjetije ali komunizma. Je splošno veljavna in ni poseben privilegij ene države ali ene stranke. Je tudi neomejena. To pomeni, da je tudi protirevolucija zakonita, če jo ljudstvo očitno izpoveduje in zahteva. Potrebno je le, da se ta pravica poredi s svobodnim izglasovanjem ali z drugimi sredstvi. Da je to nedvoumno izražena volja ljudske večine.

Nihče vam komunistom ne odreka te pravice. Resnica je, da je komunistom v velikih in malih demokracijah Zahoda na prosto izbilo, da odkrivajo vzroke ljudskega nezadovoljstva in tako pripravljajo revolucije. V Sviči je ljudstvo celo oboroženo, in Lenin je zato dejal na konferenci v Zimmerwaldu: nič ni lažjega kot preobrat v Sviči.

Kaj pa ste storili vi komunistični glavarji in vaši somišljeniki iz te splošno priznane in pravne človeške pravice? Niti ruskemu narodu bi je ne dopustili, če bi se ta enkrat — naveličan nasilniškega jarma — odločili, da se otrese komunističnega jarma.

Nikjer ni prišla ljudska volja tako do izraza kot na Poljskem in na Madžarskem. Pod pretvezo, da branite pridobitve last-

ne revolucije, ste izmučeni poljski narod v Poznanju in madžarski v Budimpešti potolkli in obnovili Karmov zlocin, ki je ubil svojega mlajšega brata samo zato, ker se mu ni hotel podvreči.

Razumemo, da so vas v ta dejanja morada prisilili vzroki. Nobena vladavina ni v socialnem, gospodarskem in političnem oziru na tako uničujoč način odpovedala, kot komunistična po vseh deželah, kjer si je prilastila oblast. Narode, ki so bili nekoč imoviti in srečni, ste pognali v najglobljo revščino. Ti narodi so po vsej pravici nezadovoljni in ogorčeni. Na Poljskem in Madžarskem ste morali moriti in pobijati delovne množice, da bi ogoljufani in izropani ne mogli govoriti. Če bi tega ne storili, bi tudi drugi narodi poskakali iz komunističnih kletk, in pridobitve vaše revolucije bi bile za človeštvo izgubljene.

Vemo, da so vam na obeh konferencah, v Jalti in Potsdamu, izročili Poljsko, Madžarsko in druge dežele. To je bil obžalovanja vreden korak, morda pa je to bila politična in vojaška nujnost. Sovjetija je bila zaveznica zahodnih sil v borbi proti ponorelim diktatorjem, Hitlerju in Mussoliniju. Oblastiteljnost je bila pač takrat najbližja nadloga. Svet je obdudoval junšava ruskega naroda in njegovih vojakov. Uživali ste simpatije vsega sveta, in to je bila vaša enkratna priložnost, velika priložnost socializma. Takrat so vam dodelili pol sveta za vplivno področje v zaupanju, da boste spoštovali pravila Združenih narodov in doletela človeških pravic.

Kaj ste storili iz te priložnosti? Rossevalta ste osleparili, in nagnjeni narode za ideale, ki ste jih oznanjali, ste spreminili v stud in zaničevanje.

Sedaj stojite pred razvalinami in potrebujete madžarskega Judeža, ki prodaja svoje, da bi vas ozaljšal s ponarejenim bleškom rešiteljev Madžarske in socializma.

Ne iz srčne čistosti, pač pa iz prisilne potrebe ste izjavljali, da je bil vaš pokojni veliki Stalin čisto naveden zločinec. Kaj naj mislijo narodi o ustanovah, ki so omogočale Stalinove zločine? Kako bi bilo, če bi moral v neki zahodni demokraciji, n. pr. v Sviči, zvečni predsednik v parlamentu izjaviti, da je bil na žalost njegov prednik sadistični množični morilec? V kletih parlamenta so njegove dejanske in namišljene nasprotnike do smrti mučili? Stevilni poslanci in senatorji so ob tej novici popadali v nezavest in so jih morali odnesti iz zbornice? To so žalostne pridobitve komunizma, o katerih mislite, da jih morate braniti nasproti protirevoluciji. Teh resničnosti ni mogoče odpraviti s priložnostno pripombo, da so se vam vihotapile nekatere pogreške, ki ste jih medtem že popravili.

Predstavljate se kot rešitelji mira, ko obsojate uporabo atomskega orožja in bi hoteli s pogodbo med tremi veleislami to uporabo prepovedati. Seveda brez madžarske, kajti križi Izraelci ne razkazujejo svojih kart. V desetih letih bodo druge dežele razpolagale z atomskim orožjem, tako da pogodba med tremi ne bi imela nobene veljave.

Med čezarji je bilo vedno dovolj norcev, ki bi raje ugonobili ves svet, kakor pa, da bi bili sami premagani. Neron, Hitler, Stalin so bili taki diktatorji. Niti odstranitev osebnega oboževanja v Rusiji, niti kolektivno vodstvo s pomočjo vsega centralnega komiteja ne nudita človeštva zagotovila, da surovi komunizem ne bi v atomski vojni uničil vsega življenja na svetu. Nekaj varnosti proti tej katastrofi najdemo samo v parlamentarnih demokracijah, kajti noben parlament, svobodno izvoljen od ljudstva, ne bo nikoli sklenil samomora človeštva. Tekla narost je izključna last z oblastnostjo opijanjenih s sameznikov. Vam se stoji parlamentarna demokracija, ker bi tako pomenila konec vaše strahovlade.

Samo tri možnosti obstojajo: življenje v svobodi, življenje v suženstvu in smrt za nas vse. Prvi možnosti zapirate pot. Tako postavljate človeštvo pred tragično alternativo. Ne vem še, ali dajete prednost poti suženstva pred smrtjo vseh. Za sklep: raje umreti, se posameznik razmeroma lahko odloči; težje je to družinske-mu očetu za ženo in nedolžne otroke, ali pa državnika za svoj narod. Verjetno ste nam namenili usodo politično oropanih ljudi. Ali a tem ne boste dosegli nobene zmage!

Poleg formalne, politične prostosti obstoja namreč še ena notranja, človeška svoboda. Se nobenemu diktatorju se ni posrečilo, da bi jo narodom utrudel. Nasprotno, čim težje so verige suženstva, tem močnejši sta ljubezen in težnja po svobodi. Notranja prostost ali doblina, ki je nekemu podarimo ali odvzamemo. V človeški naravi je ta prostost vse pregloboko zasidrana. Pred krizami na Poljskem in na Madžarskem stojimo vsi pretrseni... Z rlovenjem in pobijanjem le sami sebe izključujete iz človeške skupnosti. Vaši jalovi pokuši opravičevanja odkrivajo zgolj vašo osamljenost in vam samo kopirajo zaničevanje vsega sveta. Do človeških src pa ti pokuši ne sežejo.

JEAN MUSSARD

VESTI z GORIŠKEGA

Ljudstvo je sodilo in obsodilo

Ce je razkačene komuniste sploh mogoče potolažiti, posebno v teh prazničnih dneh, ko jih povrh vseh številnih nadlog draži še verno ljudstvo s svojimi demonstrativnimi obiskovanji cerkvenih slovesnosti, potem moramo ljubljanskim rdečim razjarjencem le povedati, da so na Goriškem njihovi pastirji in volarji opravili svoje narečene volilne dolžnosti, kakor so pač mogli. Tik pred zaključkom volilne propagande so mobilizirali tudi zadnjega vojnega, revolucionarnega in partijskega užitkarja in vse tiste, ki jim je kakorkoli že potrebna partijska ali državna gnada.

Tudi štandreski proletarski opitanec je moral z avtom na roboto. Drl in zmerjal je Slovence z »ostanki fašizma« in podobnimi komunističnimi darovi svojega ljudskošolskega vzgojitelja in reditelja, da je bil ves zagrljen. Nič čudnega! Korito je že takrat močno puščalo – in kaj bo, če odleti še dno? Saj je vendar takoj prijetno pridigovati o socializmu in gosposki enakopravnosti, da kmečki in delavski žulji bogato poplačajo vsako besedo, ki jo pokličejo proti poplakne s kozarcem brice, vipavca ali pa terana. Čisto po volji.

Pred časom je »Ameriška domovina«, ki je glasilo ameriških Slovencev, precej živo in pestro popisala življenjsko pot štandreskega strmojavca, kakor ga je v teh dneh verjetno krstil njegov prijatelj in na pol zavaznik dr. Besednjak. Škoda, da tega zrcala nimamo pri rokah, da bi ga pomodili pod nos mlademu debelinku. Tako bi se seznanil z zgodovino rdečih fašistov, ki so bili in so mnogo hujski od črnih, saj so v eni sami noči pomorili dvajset tisoč slovenskih fantov. Na te zvoke mrtvaškega pozvanja, kakor tudi o tem, ali imajo ali ne kaj zasluga pri ugrabljanjih, molčijo kot krasa brezna. Kolikokrat so jih Tržačani že povabili na javno razpravljanje o vseh vprašanih slovenskega življa na tej zemlji! Pa so vedno strahopetno stisnili rep med noge z najbolj bedastimi izgovori, ki jih premore preskakovalec s kosmato vestjo.

Tudi »Ameriški domovini« niso postregli niti z odgovorom, niti z izgovorom. Nevadni zemljani bi dejali, da je list skoraj gotovo napisal čisto resnico. Kaj bi rekli vi, dragi čitatelji?

Lepo in udobno je bilo živeti v stari »gnili« Jugoslaviji. Takrat se raznim Vrhovcem, Jožetom, Angelom, Stanislavom in številnim drugim političnim vetrnjakom niti sanjalo ni o komunističnih blagih. Takrat, kljub pismenosti in polnoletnosti, še niso ničesar vedeli o komunističnih obrazcih, ki postavljajo pastirje, hlapce in ostali duhovni in moralni preteretarij k polnim koritom in nabasanim jaslom s pogojem, da se preskakovalec odpove svoji vesti in vsem moralnim zakonom. To je bilo za ta »naraščajo« tudi edino razodetje komunizma. Takrat v »gnili« Jugoslaviji res ni bilo šeststajnih milijonov sužnjev, ki bi morali vzdrževati nekaj sto tisoč pohajčev z razkošnostjo indijskih maharadžev.

Lepo je danes živeti v »gnili« Italiji, kjer je fašizem tudi z našo pomočjo propadel. Lepo je nekdanjim strahopetnim

beguncem, ki so pred borbo s fašizmom zbežali, da nas danes, ko fašizma ni več, zmerjajo z »ostanki fašizma« prav strahopetni dezertjerji in njihovi nasledniki. Nas, ki smo se borili, žrtvovali in trpeli zato, da smo kot Slovenci tudi ostali. Večje nesramnosti, večjega strahopetstva si v resnici ni mogoče zamisliti!

Mi smo bili in smo ostali čisti, pošteni in idealni Slovenci, ne pa zbastardirani, plačani komunisti. Mi se ne redimo in debelimo na račun delovnega ljudstva, ki ga komunisti sproti ropajo in izjemajo, sami pa se pitajo in mastijo od njegovih žuljev. Temu odkrivanju resnice pravi tržaški veleposestnik razertanček v nedeljskem »Pr. dn.« – »ogabno pisanje slovenskega desniciškega časopisja«. Poznamo »hojstarsko prepotenco« tega mikroskopskega Titka, ki je hudo korajžen nad svojimi podložniki, kljukasto križav pa pred svojimi poglavarji. Njegove lastne pisunske »ogabnosti« pa je »Demokracija« razstavila v tržaški predvolilni številki, v »raztrganih hlačah«. Temu »mojsru« lahko konkurira samo »Delo«.

Radi bi se košatili s socializmom, s tistim demokratičnim socializmom, ki smo ga mi vedno spoštovali, ki so ga pa še pred nedavnim Tito, Kardelj, Ranković in družina prav tako zmerjali s fašisti. Kaj pa imajo sploh skupnega s socializmom tisti, ki »evno razlašajo, da so strojnice in tanki proti delavstvu potrebno morilno orodje? Naj nam ti nagačeni komunisti povedo, katera kapitalistična država je pomorila toliko delavcev kot so storile komunistične strahovalce.

Ali bodo rdečega frontaškega mogotca

v Gorici pahnili s titovskega prestola sedaj, ko so ga »ostanki fašizma« zasuli z lipovimi vejicami, ga pognali iz provincialnega sveta ter poskrbeli, da so titovci ostali v goriškem mestnem svetu brez zastopstva?

Ubogemu mlademu napihnjencu in debelinku seveda ni šlo za »ostanke fašizma«, saj revše pravega, pravčatega fašista črne barve verjetno še videlo ni nikoli. Šlo je za razkošje, za korist, za jasl, ki so vedno dobro založene za izbrance. Strah vas je bilo lipovih vejic, slovenskih volivcev, strah pred izgubo udnega življenja. Kaj vam je mari slovenski kmet, ki so ga vaši gospodarji pognali na beraško palico! Kaj vam je mari slovenski delavec, ki ga vaši gospodarji najslabše plačujejo v vsej Evropi! Kaj so vam mari Slovenci, saj ste se že pred leti odpovedali politični samostojnosti in se pognali v narečje italijanskih komunistov – in z njimi ste se tudi pri teh volitvah povezali.

V Titovini bi vam trda predla s kakimi 10.000 dinarji na mesec. Je pač precejšnja razlika med 150.000 – 200.000 lirami in 10.000 dinarji na oni strani Rdeče hiše!

V primerjavi z volitvami leta 1948, ko ste prejeli 2004 glasove, ste padli sedaj na manj kot polovico, na celih 989 glasov. V goriškem mestnem svetu pa nimate niti enega svojega svetovalca od štirih, kolikor ste jih imeli takrat v ozračju, ko še ni popolnoma zamrl komunistični teror in zapeljevanje! Ljudstvo je sodilo in obsodilo! Pa še ne do kraja; tudi to še pride...

Gregorčičeva akademija na slovenskih višjih srednjih šolah v Gorici

(Priobčujemo z zakasnitvijo zaradi volitev)

Pred Božičem so priredile slovenske višje srednje šole v Gorici, ki jih vodi umetniško čuteči ravnatelj prof. dr. Rožič, Gregorčičevo akademijo.

Za uvod je zapel zbor učiteljskega vodstva prof. Fileja ubrano pesem. Sledile so deklamacije dijakov in dijakin učiteljskega in liceja, ki so podali najgloblje Gregorčičeve umetnine. Posebno lepo oni z deklamatorsko in celo pesniško dispozicijo.

Esejistični govor slavista in pesnika prof. dr. Milana Bekarja nam je predložil Gregorčičeva »pesnika vzorov«. Najlepšo oznako si je podel pesnik sam v pesmi »Vzori«. Njegovi vzori so: domovina – Slovenija, Mačka Slava, Bog. Gregorčičeva domoljubna lirika ni svetožalna, ker izvirja žalost iz domovine, tožne vdove, zapuščene, matere tolikih sirot.

Prikazal je njegovo domoljubno liriko od »Domorodnih iskric« do labodje, domoljubne »Domoljube Jeremije prerokusa«. Gregorčičeva pesem je plemenitena narodna pesem. Njegove predloge pa niso narodne pesmi, Gregorčič poje kot davni, neznan narodni pevec, v čudoviti zlitini z moderno besedno umetnostjo, ki prehaja v gozdo.

Tako je uresničil sen visoke romantike; njegova pesem je univerzalna poezija, kot le še Prešernova, Zupančičeva in Cankarjeva.

Da je sovenska pranedarjenost tudi epska, je dokazal Gregorčič v epskem fragmentu »Hajdukova nevesta«. Gregor-

čič pa je tudi poet – filozof, pesnik za razumne. Ze po bistvu njegovega duha in imanentne slovenske narodne pesmi je izključen vsak panteizem.

Gregorčič je boguvidni umetnik, predan narodu, Bogu in Cerkvi, medtem ko je Dostojevski bogoskatelj, oba pa sta glasnika ponižanih in razžaljenih.

Akademija je zaključila deklamacijo Gregorčičeve »Naš čolnč otmimo« s spremljevanjem klavirja. Proti Fileju je improviziral umetniško glasbo, ki je zapustila neizbrisni spomin na pesnika vzorov.

OB NOvem LETU

(Nadaljevanje s 1. strani)

to tudi v vsem italijanskem javnem življenju. Lahko torej rečemo, da je, ob še vedno obstoječih groznjah z leve in desne, italijanska demokracija ob vstopu v leto 1957 trdnjša, kakor pa je bila ob vstopu v leto 1956.

Največji preobrat smo pa v preteklem letu doživeli na mednarodnem področju. Komunizem, katerega moč je vsa poveljna leta neprestano rastla, je po vseh znakih že presegel svoj zenit. Zdaj gre njegova pot navzdol. Medtem ko so doslej komunisti lahko kazali na stoletno tradicijo delavskih bojev in barikad, ko so delavci vsaj navidezno stali vedno na njihovi strani, oziroma je bila partija z delavci, je letos v komunističnih deželah doseglo vrenje, v katerem se postavljajo delavci proti partiji, že takšno stopnjo, da je skoro iztrgalo iz komunističnega objema dve satelitski državi. Sami komunisti priznavajo, da to niso bili poskusni reakcije, poskusi maloštevilnih plačanih agentov ali pa izbruhi slučajne zaletlosti zapeljanih množic, temveč so to prava narodna gibanja, ki imajo svoje globoke in utemeljene razloge. Stvar gre še dalje. Brali smo o dolgi stavki petrograjskih kovinskih delavcev, o množičnih prestopih sovjetskih vojakov na stran madžarskih upornikov, o moskovskih študentih, ki so s ploskanjem zamašili usta same-mu generalnemu tajniku vse-mogočne partije boljševikov, tovarišu Hruščevu.

Vse to so pojavi, ki narekujejo, da je treba iti nazaj do same oktobrske revolucije, če hočemo v Sovjetski zvezi najti kaj podobnega. Isti zunanji znaki: upori, stavke, študentske in delavske demonstracije, so spremljali prihod komunistov na oblast, oziroma so to bila orožja, s katerimi so se dokopali oblasti. Zdaj pa isti znaki, isti izbruhi nezadovoljstva spremljajo zatoni ideje, ki svojih obetov ni uresničila in se mora zato umakniti nečemu drugemu.

Čemu? To je velika uganka, na katero leto 1956 še ni dalo odgovora. Prepričani pa smo in trdno verujemo, da sedanosti tudi v komunističnih državah ne bo sledil navaden povratek na staro, temveč da se bodo vsi ti tako težko preizkušeni narodi vključili v zahodno smer razvoja, ki poteka v smeri vedno večje svobode in socialnosti, vedno boljše in pravičnejše ureditve družbene življenja. ***

LISTNICA UREDNIŠTVA

Zaradi pomanjkanja prostora smo bili primorani tudi v tej številki odložiti nekaj člankov in več dopisov, zlasti z Goriškega. Priobčili jih bomo kdaj prihodnje.

VESTI S TRŽAŠKEGA

Prazniki v Nabrežini

Božični prazniki so minili tudi pri nas ob najboljšem razpoloženju. Opazili smo že nekaj dni pred prazniki, da se skoraj vse družine pripravljajo na ta veliki praznik. Nekupi v trgovinah so se povečali, božična drevesca so prišla skoro v

NABREŽINA VABI

Pevsko društvo »Avgust Tancev« v Nabrežini vabi vse svoje prijatelje k otvoritvi novega sedeža v Nabrežini na trgu pod občinsko knjižnico. Otvoritev bo v nedeljo 30. t. m. ob 16. uri. Na sporedu so pevske točke in zanimivo gospodarsko predavanje.

vsako družino. Na sveti večer je vladalo praznično razpoloženje. Pri polnočnici je bila cerkev nabito polna vernikov, tako da jih je še mnogo ostalo zunaj. Tudi vsi glavni lokali so imeli skoro celo polno gostov. Naš Mirko je, kot vsako leto, okrasil smreko, ki raste v vrtu na trgu pred cerkvijo, z mnogobarvnimi žarnicami, kar je še povečalo slovesnost.

Revnejšim družinam je občinska podpora ustanova, kakor vsako leto, razdelila nekaj sto božičnih zavojev z živcem in obleko. Tudi vsi otroci osnovnih šol so od iste ustanove prejeli primerna darila. Revnejši šolski otroci so prejeli tudi zavoj, dar predsednika republike. Le občinski sužnenci, ki so do sedaj vsako leto prejeli skromen zavoj, so ostali letos prazni rok. Nova uprava ni smatrala za potrebno nadaljevati s to tradicijo.

Tragedija v Cerovljah

Nikdar nismo pričakovali, da se bo zgodila v naši vasi takšna strašna nesreča.

22-letni mladenič Albert Antonič se je vrgel pod vlak, ki ga je neusmiljeno razmešal. Prav dobre volje je bil nesrečni mladenič preteklo nedeljo ter ni kazal nobenega znaka, da namerava napraviti tako tragični korak. Z »avospa« je bil po raznih vaseh v družbi prijateljev ter je kmalu po polnočji odšel spat. Bil je pekar, ki je delal že 8 let v pekarni Grilanc v Nabrežini.

V ponedeljek zjutraj, na božični praznik, je vstal, da gre na delo, ker ima o te dneve peki polne roke dela. Vstal je ob štirih zjutraj ter odšel peš proti Nabrežini, toda v Nabrežino ni prišel ter nihče ne ve kod je revez hodil do 8. ure. Takrat si je slekel obleko ter izvršil to strašno tragedijo. Kmalu nato so ga našli ter spoznali in po zdravniški ugotovitvi so ga položili v krsto in odpeljali v kapelo v Nabrežini, ki je oddaljena komaj nekaj metrov od njegovega dela.

Pogreba se je udeležila ogromna množica ljudi, ki so s tem hoteli pokazati svoje sočustvovanje do nesrečnih staršev, bratov in drugih sorodnikov. Pri pogrebu je sodelovala z žalostinkami tudi godba iz Nabrežine. Krsto so nesli v cerkev v Mavhinje. Po blagoslovu v cerkvi je župnik spremljal krsto na pokopališče. Ob odprtem grobu se je neka mladenka poslovlila od pokojnika, pevski zbor pa mu je zapel nekaj pesmi v slovo.

Strašno prizadeti družini naše globoko sožalje.

Nabrežinski starček je zašel

82-letni starček, Franc Gulič, je imel navado, da je vsako popoldne odhajal malo na sprehod. Tako je revez odšel tudi v sredo 19. t. m. popoldne, a se od takrat ni več vrnil. Domači, zaskrbljeni, ker se v mraku še ni vrnil domov, so ga začeli iskati, toda zaman. Nekateri so povedali, da so ga videli, ko je šel proti »Vrhuc«, t. j. proti morju, drugi spet pravijo, da so ga videli v nasprotni smeri. Dejstvo je, da so vsa iskanja do sedaj ostala brezuspešna. Ali je kam padel, da ga je težko najti, ali pa je zašel v kakšno stransko pot, na kakšno gmojino, kjer je padel med steno? Z iskanjem njegovi domači nadaljujejo.

Šola v Brisčkah

Dne 15. t. m. se je sestel zgornjski občinski svet, ki je najprej soglasno sprejel resolucijo o gospodarskem stanju na našem ozemlju, ki poziva Pokrajinski svet, naj ustanovi poseben organizem, v katerem bodo zastopani vsi občinski sveti našega ozemlja. Ta organizem, naj bi imel nalogo, da posreduje pri vladi in doseže, da vlada čimprej predloži parlamentu gospodarski načrt, ki bo upošteval ustanovitve popolne proste cone.

NOVICE IZ SLOVENIJE

SIMFONICNI ORKESTER JUGOSLOVANSKE RADIODIFUZIJE

V Zagrebu so ustanovili jugoslovanski simfonični orkester, ki bo imel svoj sedež v Zagrebu. Orkester, ki je sestavljen iz komornega orkestra zagrebske radiodifuzije in iz ansambla zagrebskih solistov, bo priredjal koncerte po vsej Jugoslaviji in tudi v tujini.

PROIZVODNJA OBUITVE V JUGOSLAVIJI

V zvezni ljudski skupščini so razpravljali o združenju vse usnjarske industrije, da bi lahko povečali proizvodnjo obuvti. Proizvodnja obuvti je znašala v Jugoslaviji leta 1948 8,34 milijonov parov; leta 1949 9,1 milijonov parov; za leto pa se predvideva proizvodnjo 7,6 milijonov parov. Za povečanje te industrije je bilo določenih 3 milijarde dinarjev.

MENJALNICE NA MEDNARODNIH VLAKIH

Prve dni januarja bodo uvedli na mednarodnih vlakih, ki bodo potovali po Jugoslaviji, menjalnice. Tako bodo turisti menjali svoj denar že v vlaku. V vsej Sloveniji je odprtih 88 menjalnic, vendar bi jih bilo potrebno še nekaj, zlasti v Goriških Brdih.

SLOVENSKA NAFTA

Da so pod slovensko zemljo zaloge nafte, je bilo znano že pred polnim stoletjem. Ohranjeno je sporočilo, da je leta 1880 dobil grof Djuro Fiestič koncesijo za izkoriščanje ležišč nafte. Grof je dal izkopati deset metrov globoko luknjo, v kateri se je nabirala nafta. Prvo slovensko nafto so začeli izkoriščati med drugo svetovno vojno Nemci in Italijani.

Glavno slovensko naftno polje, ki je pred kratkim bilo še edino, je bilo odkrito leta 1943. Naftno polje obsega 400 hektarjev, na katerem je 108 vrtin, od katerih jih pa redno deluje 50. Vendar to ni več edino ležišče v Sloveniji. 12. okto-

bra 1955 je prišlo do velike erupcije zemeljskega plina, da so vsi jugoslovanski in mnogi tuji časopisi poročali o njem. Plin je bil moker, in to je bil znak, da se v bližini njega nahaja nafta. In res, pri drugi vrtini je nekaj mesecev začela bruhati nafta s tako silo, da je metez dosegel 40 m višine.

V proizvodnji nafte je trenutno Jugoslavija na osmem mestu in vse kaže, da bo v nekaj letih napredovala. V Sloveniji so lani pridobili 34.500 ton nafte, to je le za malenkost manj, kakor Anglija. Proizvodnja nafte v Jugoslaviji krije eno tretjino domače potrebe.

NASIP NA MURI

Ker reka Mura poplavi vsako leto velike površine rodovitne zemlje, so določili, da bodo zgradili nasip, ki bo meril v dolžino 37 km. Stroški za gradnjo nasipa bodo znašali 170 milijonov din, kar se plača potrošiti, če se pomisli, da je reka samo letos povzročila s svojimi poplavi škodo za 280 milijonov dinarjev.

SUSMARSTVO JE ZELO RAZVITO

V zadnjih letih se je sušmarstvo zelo razvilo. Strokovnjaki so mnenja, da je temu vzrok pomanjkanje strokovne moči. Vendar je eden glavnih vzrokov sušmarstva tudi vedno večja težnja po kakem izrednem zaslužku. Delavcu namreč, ki mora skrbeti na družino, ne zadostuje pišli zaslužek v državnem podjetju.

NOVA TOVARNA CELULOZE

V Sremski Mitrovici bodo začeli graditi tovarno celuloze. Za izdelavo celuloze bodo uporabljali mehko listnato drevje, ki ga je posebno dosti v Vojvodini. Zmogljivost tovarne bo 24.000 ton na leto.

TOVARNA CEMENTA V ANKOVEM

Po planu tovarne cementa v Ankovem bodo drugo leto dosegli za 2 milijardi 8 sto milijonov brutto proizvodov. Povečali bodo proizvodnjo cementa na 105.000 ton.

AVTOTAKSI

Marko Kovačič

GORICA - VIA A. MANZONI 16 - TEL. 22-44

Se priporoča za prevoz potnikov po Goriškem in v Jugoslavijo

NADALJEVANJE IN KONEC LITERARNEGA NATEČAJA SPM

Božični doživljaj

Minilo je že leto ali dve, ne vem. Spominjam se le, da je bil deževen in mrzli dan, kakršnih je po navadi v decembrskih dneh mnogo. Ulice so bile mokre in svetloba neštetih luči in žarometov se je medlo odbijala v gosti megli. V zraku ni bilo niti sapice; kljub temu je vlažni zrak mrazil do kosti. Tudi ljudje po ulicah so se počasi premikali in tavalni brez jasnih kretanj. Mnogi so gledali izpod čela in topo razmotrivali okolico; bogve kaj je vznemirjalo njihova srca. Zdelo se je, da jih nekaj teži, da jim nekaj manjka, morda sonce ali čist in svež zrak. Z obrazov ni odsevalo veselo razpoloženje, kakor da bi se s soncem vred poslovilo tudi življenje.

Na postaji, kamor je tudi mene zanesla pot, je stalo mnogo ljudi z resnimi obrazi. Nekateri so bili že nestrpni od čakanja, kajti njih misli so bile verjetno že doma pri svojih dragih ob topli peči. Hrupa in prerivanja ni bilo; nihče si namreč ni upal motiti monotonega razpoloženja. Se pogovarjali so se tiše kot po navadi — kot bi govorili o skrivnostih, tako da se je slišalo le nerazumljivo šumenje.

Vstopil sem, misleč, da morda dobim znanca ali prijatelja, ki odhaja, toda obrazi so bili videti vsi tuji in neznan. Se enkrat premotrim prisotne, preden krenem proti izhodu. Toda tam ob strani je bila trafikarja, vse razsvetljena in zapečeno ponujala revije in časopise vseh mogočih barv in oblik. Deček desetih let si je ogledoval izpostavljene slikarice z vidnim dopadenjem in hrepenenjem, kajti dolgo se ni mogel ločiti od njih. Ze je hotel iti, pa se je spet obrnil in se z zamisljenimi očmi vrnil k svojim junakom. Zdeli si jih je ogledati temeljiteje in tudi drugo stran platnic. Tedaj pa se je iz sredine pisane gnote zasilal ne preveč prijeten glas. Deček se je prvi hip malo zmedel in prestrašil. Zalostno je povsili oči; ločiti se pa le ni mogel.

Tako sem morda nehote kot nepoklican gledalec prisostvoval temu navadnemu, a za srca naših otrok tudi tragičnemu prizoru v mestu. Vendar nisem mogel ostati brezbržen. Odočil sem se, nekaj stotim.

»No, dečko, kaj bi rad, morda lepo slikarico?« se mi je deček zamislil. Segel sem v žep, odšel moškičku v prodajalnici nekaj drobca in izročil primerno slikarico.

NENJEN PRIHOD

Počasi in z umerjeno kretnjo je odprla vrata in vstopila. Ah, končno je doma, doma na svojih tleh! Domačin je padla žlica iz rok, pravkar so večerjali. Ostrmeli so. Mali bratec je hotel planiti k njej, a videl je same presenečene obraze in je obsedel na svojem mestu. Nobena oko ni trenilo, nobena misel na obrazu se ni premaknila, obrazi so ostali kot ob njenem pojavu. Končno je dekle spregovorilo.

»Dobro večer! Ali me ne poznate več?« Teta je rekla, da me ne bo mogla več vzdrževati in me je poslala sem. Sedaj sem doma in namesto prijaznih in vesele obrazov in pozdravov, vidim same mrke, grozeče poglede. Ne, ne morem več prenašati tega.

Jok ji je dušil besede. Da, zato je bilo njeno srce tako težko, ko je hodila proti domu. Zle slutnje so jo obhajale, čudni dvomi, za katere se pa ni hotela posebno meniti in jih je odganjala. Vendar je zdaj vse res, vse tako bridko, kot se je balala. Bala se je takega sprejema, zato je počasi odprla vrata in ni planila v hišo kot prejnjeta leta, vsa vesela in razposajena. Nihče ji ne sme očitati, da ne razume težkega položaja domačin. Oče je brez

POD ČRTO

MILOST STAROSTI

Takole počasi prihajam v tisto starost, v kateri ljudje okrog mene umirajo. Danes me je presenetil s svojo smrtjo možakar, kateremu sem imel še nekaj povedati. Besede, ki sem mu jih želel izgovoriti in ki bi jih rad oznanil slehernemu teh mrličev, ostajajo tako v meni in me od časa do časa že kar preveč težijo. Hotel sem mu reči: »Nisem bil pravičen do tebe, bil si boljši kot je bilo tvoje življenje.«

Umrli je, in pripovedovali so mi, da je mirno odšel na oni svet. Nobena skrb ga ni težila. Previli so, da je njegova hči stopila v sobo in vprašala: »Kaj pa počneš, očka?« in da je odgovoril: »Rad bi malo zaspal.« — In že je bil mrtel.

Njegovo hčerko sem videl pred nekaj dnevi. V zelo svetli obleki je hitela čez ulico in pogledovala gospoda, ki ji je sledil. Še nicesar nisem vedel o smrti njegove očeta, in nicesar nisem občutil, ko sem jo videl; bila je živahna, in tako živahna kakor je bila sama ali se je tako prekravala, je bila tudi njena obleka.

Zvečer pa, ko sem dolgočasno pohajal po ulicah in hrepenel po razvedrilu, se me je nenadoma oklenila roka, in zraven mene se je pojavil star prijatelj, ki ga že dolgo nisem videl. Vprašal me je seveda, kako mi gre.

»Ej, stara korenina,« je dejal, »zdebeli si se, zgodilo se ti bo kot Jerneju. Z kmalu boš lahko dremal samo se sedeč v naslonjaču, in nekega dne bo vsega konec.«

»Umiram,« je dejal moj prijatelj, »pripravljamo prostor drugim.«

nico neznane dečku. Od radosti in presenečenja se je komaj še utegnil plašno zahvaliti in že ga ni bilo več. Vidno zadovoljen je stekel proti vratom; od tedaj ga nisem več srečal.

Ostal sem apat sam in nemo strmel v smer, kamor je izginil. Pri srcu mi je bilo malo tesno. Za hip sem se zamislil v življenje in pehanje nas zemljanov in spoznal, da je bil tisti mali in neznan deček morda brez očeta in matere, skromno pripravljen na vremenske nepravilike, z malim zadovoljen in srečen v svojem srcu, medtem ko drugi, v izobilju tega sveta živeti, še dalje iščejo mir in notranjo spokojnost. In vendar sonce je, ker ga slutimo; le naša brezbržnost do bližnjega ga zakriva.

Ko sem odhajal, se mi je moškiček v okencu opravičujoče nasmehnil, kakor bi hote reči: »Kaj hočete, tako je na tem svetu...« Pri srcu mi je prijetno in nič več tesno kot poprej.

To se je dogodilo malo pred Božičem, ko se spominjamo, da je večna Beseda meso postala in vsemu svetu želela: »Mir ljudem na zemlji, ki so blage volje in srca.«

LOJZE

Burja

Burja se v drevo zaganja,
šumi, pred vrati ihti
in hrast se ji klanja.
Skozi okno sivina
objema srce
in mrki obrazi v izbi
molče.
Iz ogledala me gleda
kakor da v dušo ga zebe.

Paljer

Nočna požnja

Glasba. Tema. Luči.
Ljudje sedijo v poltemi.
Motor. Kolesa. Luči.
Cesta je mrzla in dolga.

Hladen pogled na šipi
vpija tema.
Črni lasje so mimo:
kot rahel dotik ustnic.
Misel uhaša...
Mraz in tema.

Zaspal bi
kakor labod,
ki polzi po gladini
in z glavo v perutih
sanja
sladke sanje.

Paljer

ANTARKTIKA - rudišče bodočnosti

Po dramatični borbi, ki sta jo Amundsen in Scott bojevala za dosego Južnega tečaja in ki je končala z Amundsenovo zmago 14. decembra 1911, se je zanimanje za področja Antarktike poleglo. Nadaljnje odprave so služile zgolj strogo znanstvenim namenom — in še to na področjih, ki so jih v splošnem smatrali za nepomembna. Le za tako imenovano Rosovovo morje so kazali posebno kitolovci nekaj več zanimanja.

Med drugo svetovno vojno so nameravali zgraditi južno od polarnega kroga strateška oporišča. Vsi ti načrti pa so v senci drugih vojnih dogodkov zaspali. Še pred drugo svetovno vojno so se trije japonski parniki s številnimi raziskovalci dve leti dolgo zadrževali in v največji tajnosti raziskovali področja južno od polarnega kroga. Izsledki teh raziskovanj so tvorili bistveni del priprav za naslednjo veliko odpravo, kateri je po vojni načel-

loval admiral Byrd.

Vse te odprave so odhajale brez velikega hrupa in kolikor je bilo pač to mogoče tudi v največji tajnosti. Če pa so o tem kdaj tudi sregovorili, potem so omenjali le atmosferske, podrobne ali meteorološke zadeve. Tudi druge vesile so se priče zanimati za antarktično področje, posebno Sovietci. Gotovo ne bo trajalo več dolgo in tudi za ta ozemlja se bodo pričakali.

Kaj pa je tam zanimivega? Kaj iščejo in kaj lahko tudi najdejo?

Ce preučujemo nekatere vesti, ki na prvi pogled ne odkrivajo posebnosti, si lahko sestavimo kar pester mozaik. Neka ameriška skupina dveh pomembnih ameriških podjetij raziskuje n. pr. možnosti za prevoz rud v velikem obsegu. Danes je že splošno znano, da so na ozemlju Južnega tečaja ogromna skladišča rud, ki jih potrebuje današnja industrija: uran, titanove spojine, baker, železo itd. To na ozemlju, kjer posebne razmere še niso urejene.

Na Južnem tečaju so odkrili mogočna gorovja in poleg ugaslega ognjenika Erebus, ki meri 4023 m, so našli še vrsto drugih ognjenikov.

Sovietci se v glavnem zanimajo za področje premogovnih ležišč v deželi Coatsland. Sovetske ladje se tu pogostokrat zadržujejo. Kakšna presenečenja nam bodo še odkrila področja Antarktike, je težko uganiti.

Invazija damskih bluz

Z denarjem ameriških davkoplačevalcev so Združene države po končani vojni postavile na noge uničeno japonsko gospodarstvo. Sedaj pa je postalo japonsko blago nevaren konkurent ameriškim izdelkom.

Primer za to trditev, ki jih je oela vrsta, so enodolerske damske bluze. Moderno vkrojene damske bluze dobre kakovosti je postala simbol »cenene invazije«. Leta 1952 so Japonci poslali za poskušnjo v Združene države 38 ducatov svilenih bluz. Prodajna cena: 1 dolar (700 lir) za kos. V dveh dneh je bilo blago razprodano. Američanke so se kar pulile za bluze, ki so mnogo boljše od ameriških in stanejo še enkrat toliko (1500 lir). Povpraševanje po japonskih blazah je naraslo. Od 38 ducatov leta 1952 so jih 1. 1955 uvozili 48 milijonov komadov.

še povzpeli, in končno smo radi kaj dobrega pojedli in popili ter se pozabavali. Danes ne bi vstal s postelje, tudi če bi mi povedali, da je luna naenkrat postala petkrat večja kot je bila prej, če bi pred mojimi vrati stala ameriška lepota kraljica, če bi nekdo na mojem stopnišču izgubil možno cekinov in bi jaz vedel za to.

»To je žalostno,« sem dejal.

»Ne,« je ugovarjal, »to je milost. Kako bi človek drugače prenašal starost, če ne bi ob določenem času čutil, da smrt ne prinaša strahov? Mladi ljudje, ki čutijo v sebi še prekipeljavost in so še daleč od konca, mislijo, da bi človek moral obupati ob misli, da bo nekoč vseh vezi, na katere je privezan, konec. Potem pa pridejo leta in pojemanje moči, in vse, kar nas še zadržuje, se pričenja odvijati. Pa pride dan, in tedaj se ti zazdi, da življenje izteka. In jutro te najde v razpoloženju, da se ti ne ljubi več vstati. Nič več ne moreš razumeti, zakaj se ti je prej zdela vsaka odpoved tako težka, sedaj pa si nenadoma na njo pripravljen, da bi dosegel popolno sproščeno. In greš z lahkim srcem na pot.«

Območnil je in tipal z ustnicami ob rob skodelice. Začudil sem se, kako malo in kako ravno dušo pije.

Pepi Grinta

OVČJAK

Neka sosednja družina v moji bližini ima volčjake, ki sam odpira vsa vrata v stanovanje in z desno sprednjo tačko tudi pozvonijo, kadar je naveličan pohajanja. Včasih, ko se ne more odločiti za dom ali cesto, je kar nadležen.

Zgodba o tabli!

Table, ali table z napisi, da se takoj razumemo, spadajo med tiste predmete, ki smo jih tako navajeni, da se njih pomena ne zavedamo. Pa zamislimo si, da bi jih, table namreč, nekoč doletela šentjernejska noč. Zjutraj bi vstali, na tramvaj bi čakali na običajnem mestu, kakor ste pač vajeni. Pa bi pridrdral tramvaj ali filobus, pa ne bi vedeli, kam vas bo peljal, ker ne bi imel ne številke, ne napis. Pa bi se odpravili na železniško postajo in ne bi vedeli kam, kajti vlak bi stali tam brezosebno. Vlak, ki ima napis in cilj, je vendar neka osebnost. Pa še druge table bi čez noč izginile, na trgovinah, na cestnih križiščih. Avtomobili bi vozili brez evidenčnih tablic, sploh vse napisne table bi čez noč odstranili. Zamislite si, kakšen kaos bi nastal. Morda najhujši, kar si jih v moderni družbi sploh lahko zamislimo.

Vendar imamo tudi nekatere table, zaradi katerih se promet ne bi ustavil, da morda bi se še podvojil. To so reklamni napisi in pa še nekateri drugi, o katerih bi vam ravno hotel nekaj povedati. Teko, ko pri Stivanu prekorajimo Tilmavo, jih lahko opazimo. Stojijo ob cestnih kamnih ali pa na sred travnika. Vsekakor vas bodo spremljale tja do Beneč-

ali pa preko Gorice in Vidma do Trbiža. Nikamor vas ne vabijo in vam tudi nicesar ne ponujajo, pa vendar stojijo na lepem zabetoniranih drogovi in so že od daleč vidni, kajti lepo so preplečkani, belo in črno. Tako je tudi prav, ker so namenjene najširši svetovni javnosti. V petih jezikih namreč opozarjajo mimoidoče človeštvo na nekaj, česar ne sme videti. Če bi bile samo dvojezične, bi jih seveda takoj odstranili.

Tako pa v italijanski, slovensko-hrvaščini (to je namreč zadnja jezikovna pridobitev, ki hkrati omogoča trem narodom, da se na enem napisu o nečem poučijo), nemščini, francoščini in angleščini vse mogoče prepovedujejo. Prepovedano je ustavljati se, risati, skicirati in podobne stvari počenjati, gledati skozi okularje in uporabljati daljnogled. Seveda je tudi, in zlasti, prepovedano fotografirati, kinematografirati itd. Najlepše je pa to, da stojijo ti napisi navadno na takih mestih, kjer se gotovo nihče ne domisli, da bi kaj takega delal. Ne gre tu namreč za varstvo kulturnih ali podobnih spomenikov, kajti v Benetkah takih tabel ni, tudi v Cortini ostajajo pred mestom in v Trbižu in pri Belopeških jezerih jih tudi ni. Table so opremljene z dvobarvnim zemljevidom »vzhodne meje«. Zeleno polje je »tabuk«, v njem so pa črni otoki, ki označujejo turistične točke, v katerih je vse, kar je na tabli sicer prepovedano, dovoljeno. Table same pa ponekod stojijo tudi tam, kjer je vse na tabli prepovedano, dovoljeno. Sivar izgleda zelo zmotano, in kako naj tudi ne bo, saj je to logika, do katere se lahko povzpne samo visoka strategija.

Zanimiv pa je tudi nastanek tabel. Med zadnjo vojno so utrdili vzhodno mejo z bunkerji in strateškimi cestami. Te danes, čeprav vse za promet na njih ne jemlje, ker niso oskrbovane, dobro služijo pri izkoriščanju lesnega bogastva v drugače težko dostopnih predelih.

Bunkerji pa so v miru dočakali konec vojne. Opremljeni so bili z debelimi železnimi vrati in zapah, ki naj bi jih za motane priprave ob pravem hipu premaknile, da bi skoznje lahko zaregljale strojnice. To se ni zgodilo, pač pa se je po vojni železo izvrstno prodajalo.

Tako so bunkerji nekaj let prazno zijali in nase opozarjali vsakogar, ki je šel tod mimo. Koliko armad in ljudi je šlo tod mimo, je nemogoče dognati. Napadalci, poraženi in umikajoči se napadalci, osvobodilci raznih vrst, predvsem pa so tedaj, mimo hiteli ljudje, ki so iskali prehoda čez Alpe, ubežniki vseh vrst in narodnosti.

Po mirovni pogodbi je bila Italija dolžna vse strdobe ob meji razrušiti in nekatere so tudi razstrelili.

Table stojijo in premišljujejo o usodi starega železa.

Koraj Hardol

Odgovorni urednik:

Prof. Dr. ANTON DABINOVIC
Tiskarna Adria, d.d., v Trstu

Ciril Budihna

TRGOVINA
Z MESANIM BLAGOM

želi srečno novo leto 1957!

ul. Veniero, 6

GORIZIA

Emil Valantig

KAMNOSESKA DELAVNICA

želi srečno novo leto 1957!

ul. Duca d'Aosta, 19

GORICA

ADOLF MLAKAR

MEHANICNA DELAVNICA

želi srečno novo leto 1957!

ul. Duca d'Aosta, 19

GORICA

Viljem Pauletich

JESTVINE

želi srečno novo leto 1957!

STANDREZ, 110

Josip Vizintin

URARNA IN ZLATARNA

želi srečno novo leto 1957!

ul. Monache, 9

GORICA

Svojim prijateljem in klientom želi srečno novo leto!

Curdka Uršič Albert

ZALOGA VINA IN LIKERJEV

Trst - Ulica C. Rittmayer 7 - Tel. 23-748

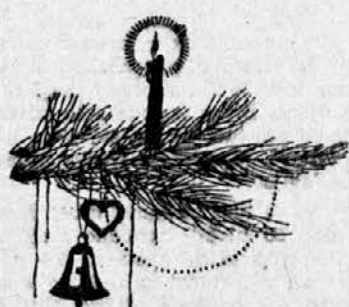
TVRDKA PETER UDOVIČ

TRST - Ulica Milano 29 - Tel. 23-828

VELETRGOVINA
Z VRVMI
MORSKO TRAVO
ŽIMO IN SLIČNO

*želi svojim odjemalcem
vesel Božič in srečno
novo leto!*

Dekarna in slaščičarna

*Mihael
Flajban*

želi vesel Božič in srečno novo leto!

Trst - Ul. Carducci 14

DROGERIJA

DOBRO, BLAGO
NAJNIŽJE CENE

ANTON PODGORNİK

GORICA - Trg. De Amicis 12, na Korzu - Tel. 3009

Vesel Božič in srečno novo leto želi

Kmečka banka

R. Z. Z. O. J. USTANOVLJENA 1909

GORICA

Ul. Morelli 14 - Tel. 2206

Kramar Josip

KROJAČ

želi vesel Božič in srečno novo leto! OPČINE - Narodna ulica 61

JOSIP JERJAN

TRGOVINA JESTVIN
v Trstu ul. Baionti 11
in v Dolini

PEKARNA
v Trstu ulica Combi

želi srečno novo leto 1957!

NECCHI B. U. Supernova automatica

je šivalni stroj, ki uživa popolno zaupanje in z neomejeno dobo jamstva. Prodaja na 24-mesečno obročno odplačila in tudi z odkupom starih strojev katerekoli znamke. Z nakupom stroja si pridobite pravico na brezplačni tečaj za vezanje.

NECCHI „ESPERIA“ v ormarici stane 62.000 lir
šiva, kupa in plete moderne vzorčine.

Koncesionirana trgovina:

TULLIO NATALE

TRST, ul. Battisti 12, tel. 365-33
TRZIC, Corso del Popolo 28,
tel. 2772

MILJE, Calle Tiepolo 8
CERVIGNANO, Piazza Unità 17,
tel. 217

Bratje BRAJNIK

AVTOPREVOZNIŠKO PODJETJE

želi srečno novo leto 1957!

STANDREZ, 83

TRGOVINA JESTVIN

MAURIČ

želi srečno novo leto 1957!

ul. C. Cosulich, 47

TRZIC

AVTOTAKSI

Marko Kovačič

želi srečno novo leto 1957!

ul. A. Manzoni, 16

GORICA
tel. 22-44

IVAN FRANCO

TRGOVINA S ČEVLJI

želi srečno novo leto 1957!

Corso Verdi, 32

GORICA

JERKIČ LUDVIK

URARNA - ZLATARNA

želi srečno novo leto 1957!

ul. Arcivescovado, 1

GORICA

Rarel Fiegel

GOSTILNA

želi srečno novo leto 1957!

Trg. De Amicis, 11

GORICA

URARNA *Bratina* ZLATARNA

želi srečno novo leto 1957!

TRZIC

Korzo 18

Svojim prijateljem in klientom želi srečno novo leto!

SUDEXPORT

TRST - ULICA MAZZINI 151 - TEL. 24-181

E. JOSIPOVIČ

IMPORT-EXPORT

DARILNI PAKETI

JOSIP KERŠEVANI

IMPORT - EXPORT

GORICA - CORSO ITALIA 24 - TEL. 26-43

TRST - VIA CORONEO 45

IZVOZ NADOMESTNIH DELOV ZA KOLESA, KOLES, RADIOAPARATOV,
ŠIVALNIH STROJEV IN DRUGIH PREDMETOV ZA ŠIROKO POTROŠNJO

TVRDKA *Kerže*

Vam nudi iz svoje bogate zaloge

PECI TRAJNO GORECE NA PREMAG IN DRVA ZNAMEN-
TIH ZNAMK „KREFFT“ IN „BORNUM“

EMAJLIIRANI STEDILNIKI NAJMODERNEJSIH OBLIK NA
VSA GORIVA

POPOLNA OPREMA ZA KUHINJE, JEDILNICE, RESTAVRA-
CIJE IZ NERJAVEČEGA EMAJLA (INOX.) JEKLA ITD.

ELEKTRICNI LIKALNIKI, SESALCI ZA PRAH, PRAJNI
STROJI, GRELICI ZA VODO, HLADILNIKI

DEKORATIVNI PREDMETI UMETNE OBRTI, OD KERA-
MIKE DO BRUŠENEGA KRISTALA

LESTENCI TER VSEH VRST ELEKTRICNIH LUCI KLASIC-
NE IN MODERNE OBLIKE

*Prodaja tudi
na obroke*

KERŽE

TRST - Piazza S. Giovanni, 1 - Tel. 35019

Konfekcijska trgovina

PITASSI

TRST - Korzo Italia 17

ter s podružnicami v Gorici, Vidmu in Pordenonu

Za praznike Vam nudi

NAJNOVEJŠE DOBAVE KONFEKCIJSKIH IZDELKOV

NAJBOLJ ZNANIH IN SLOVITIH ZNAMK

ZAJAMČENE PO KVALITETI IN OKUŠU

IN PO NAJUGODNEJŠIH CENAH

OBLEKE - PLAŠČI - POVRŠNIKI - DEŽNI
PLAŠČI - BLAGO ZA OBLEKE - PERILO

V IZREDNO BOGATI IZBIRI, ZA

DAMO IN GOSPODA

OGLEJTE SI NAŠE IZLOŽBE! POČASTITE NAS S SVOJIM
OBISKOM IN SE BOSTE O VSEM LAHKO OSEBNO PREPRIČALI

NAKUPE LAHKO IZVRŠITE TUDI Z BONI:

Provvida (F.S.) - Forever - INAM - AFRA - Ospedali di Trieste - Organizzazione
Vendite - TELVE - INPS - Dreher - Lloyd Triestino - Italia - Adriatica - Cantieri:
S. Rocco, S. Andrea, Centrale, S. Marco, Arsenale, Dilli, Felszegi - GIPS - EPOVAR

BELTRAM

UVOZ UL. VALDIRIVO št. 3 IZVOZ
TELEFON št. 36-991

Odpremlja hitro in po najnižjih cenah
darilne pakete za Jugoslavijo in druge države
KOLESA - MOTORJE - VESPE - AVTOMOBILE - RADIE - FRIGIDAIRE
IN VSE DRUGE HIŠNE POTREBŠČINE